

Decyzja
Prezydium KK
nr 183/20

ws. opinii do „Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady sprawozdanie dotyczące prognozy strategicznej z 2020 r.

Prognoza strategiczna – w kierunku bardziej odpornej Europy”

Sprawozdanie jest pierwszym rocznym sprawozdaniem dotyczącym prognozy strategicznej. Podjęto w nim próbę określenia, w jaki sposób prognozowanie będzie wykorzystywane przy kształtowaniu polityki, aby wzmocnić odporność UE w czterech wzajemnie powiązanych wymiarach: społecznym i ekonomicznym, geopolitycznym, ekologicznym i cyfrowym.

Właściwa jest diagnoza o potrzebie ambitnego zarządzania kryzysowego w przypadku sytuacji nadzwyczajnych na dużą skalę na szczeblu UE. Właściwe jest również zwrócenie uwagi, że kluczowe jest wypracowanie odpowiedniej równowagi między dobrostanem obecnego pokolenia i przyszłych pokoleń. I ważne jest w jaki sposób mierzymy postęp i postrzegamy „dobrostan”.

Wpisanie prognozy strategicznej w kształtowanie polityki UE jest słuszne. Jednak zdaniem Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” konieczne jest włączenie przedstawicieli partnerów społecznych, zwłaszcza związkowych w proces prognozowania. Istotne byłoby również wykorzystanie mechanizmów europejskiego dialogu społecznego w tym zakresie.

W sytuacji, która zaistniała w roku 2020 z powodu pandemii COVID-19 szczególnie ważne jest, aby móc nie tylko reagować post factum na zaistniałe zdarzenia, ale również mieć możliwość kształtowania przyszłości, a co za tym idzie - tworzenia wizji i planowania scenariuszy. Takim narzędziem może stać się prognoza strategiczna, która powinna odgrywać kluczową rolę w kształtowaniu polityki UE w taki sposób, aby dostosować się do przyszłych wyzwań. Zastanowić się jednak należy w przypadku tak dynamicznie rozwijającej się sytuacji czy częstotliwość zmian wskaźników nie powinna być prezentowana w okresach kwartalnych w badanych obszarach i w jaki sposób poprawiać ich dostępność na poziomach krajowych.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wskazuje na ważne z punktu widzenia Związku sprawy oraz zwraca uwagę na pewne wątpliwości oraz braki w poszczególnych wymiarach czterowymiarowej analizy odporności.

Wymiar społeczny i ekonomiczny

Dokument trafnie wskazuje na zagrożenia w systemie zdrowia wywołane pandemią oraz podkreśla konieczność przewidywania zagrożeń tego typu w przyszłości.

Nie ulega wątpliwości przed jak dużym wyzwaniem stoją kraje jeśli chodzi o dostępność do świadczeń zdrowotnych, które w wyniku Covid- 19 zostały odroczone. Dokument dostrzega problemy demograficzne, ale mocniejsze akcenty należy postawić na wzmocnienie potencjału i wynagrodzeń personelu służącego opiece zdrowotnej, opiece długoterminowej, a także opiece społecznej. We wskaźnikach monitorujących wymieniono tylko dwa zawody w zakresie zdrowia: lekarze i pielęgniarki. Natomiast współczesna opieka medyczna potrzebuje w równym stopniu średniego i technicznego personelu, który odgrywa niezaprzeczalną rolę w walce z Covid- 19, a w przyszłości jego rola będzie ulegać zwiększeniu.

Natomiast w dokumencie nie zdiagnozowano problemu edukacji dzieci, które mają różnego rodzaju dysfunkcje. Widoczny jest w Polsce brak programów skierowanych głównie do rodziców zajmujących się nimi. Pozostawieni są oni samym sobie. Taka sama sytuacja dotyczy rodziców i dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo. A przecież to właśnie edukacja jest tym elementem, który daje możliwość dzieciom w przyszłości wyjścia ze sfery patologii, ubóstwa itd. Nie zdiagnozowano również braku wsparcia psychologicznego rodzin z dysfunkcjami, osób samotnych, seniorów czy konieczność walki z przemocą wobec dzieci czy kobiet w okresie epidemii.

Należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że szansą w podwyższaniu odporności w wymiarze społecznym i ekonomicznym - „zasadnicze znaczenie mają inwestycje w kapitał ludzki i innowacje, dobrze funkcjonujące instytucje oraz atrakcyjne otoczenie biznesowe”. Dodać jednak należy, że w kontekście zaleceń Semestru Europejskiego, niezbędne jest również przewidywalne i odpowiednio kreowane otoczenie regulacyjne, które bazuje na dialogu społecznym.

Wątpliwości budzi fragment w kontekście sytuacji w Polsce: „banki są lepiej dokapitalizowane niż w 2008 r. i są w stanie udzielać pożyczek gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom”, szczególnie w zakresie udzielania pożyczek gospodarstwom domowym.

Warte odnotowania jest zwrócenie uwagi, że spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, stowarzyszenia niedochodowe, fundacje i przedsiębiorstwa społeczne wsparły administrację publiczną w walce z kryzysem. Pokazały one swoją zdolność do dostarczania szerokiego wachlarza produktów i usług na jednolitym rynku w warunkach, w których przedsiębiorstwa nastawione na zysk nie byłyby w stanie uzyskać odpowiedniego zwrotu z kapitału, co pomogło stworzyć i utrzymać miliony miejsc pracy. Są one również istotną siłą napędową innowacji społecznych.

Przedstawiona analiza w zakresie odporności rynku pracy w Polsce zawiera prawidłowe wnioski. Z prototypowej tabeli wskaźników dotyczącej odporności społecznej i gospodarczej odnoszącej się do kryzysu związanego z COVID-19, wynika niska podatność Polski na ryzyko związane z COVID w zakresie rynku pracy. W szczególności pozytywnie oceniono ryzyko w zakresie stopy bezrobocia oraz ograniczenie bezrobocia długotrwałego. Jednakże należy pamiętać, że sytuacja jest dynamiczna i może się zmienić w okresie kwartalnym. Dlatego prezentowane wskaźniki odporności powinny być prezentowane częściej.

Wymiar geopolityczny

W wymiarze geopolitycznym konieczne jest uwzględnienie potrzeb i interesów wszystkich krajów członkowskich. Niestety przykład projektu Nord Stream 2 postawił pod znakiem zapytania solidarność europejską i skłonił do negatywnej refleksji na temat przyszłości UE jako regionu, w którym możliwe jest budowanie europejskiego, szerokiego konsensusu. Projekt ten pokazał również światu zewnętrznemu, że możliwe jest dzielenie UE według interesów gospodarczych. Jednocześnie stoi to w sprzeczności z postulowanym w dokumencie zmniejszeniem zależności od dostaw surowców z zewnątrz.

Wymiar ekologiczny

Mocno przerażająca jest wizja prognozowana przez MOP o likwidacji do 2030 roku 72 milionów pełnoetatowych miejsc pracy, która powinna zmobilizować rządzących do prowadzenia jasnej, czytelnej, uporządkowanej polityki klimatycznej we współpracy z partnerami społecznymi.

Wymiar cyfrowy

Dokument słusznie wskazuje konieczność walki z wykluczeniem cyfrowym jako warunku poprawy sytuacji na rynku pracy. Wszelkie inwestowanie w kompetencje i kwalifikacje są w tej chwili kluczowe.

Z polskiej perspektywy niezbędne są dalsze inwestycje w wyposażenie techniczne uczniów, nauczycieli, ale także pracowników administracji publicznej i samorządowej w kontekście nauki i pracy zdalnej. Elementem wyposażenia technicznego jest nie tylko sprzęt ale i dostęp do taniego i efektywnego internetu w szczególności na terenach wiejskich. Jak podkreśla dokument niepokój budzi przepaść cyfrowa między obszarami wiejskimi, a miejskimi.

W czasie kryzysu odnotowano znaczny brak prawie wszystkich rodzajów danych, na podstawie których tworzone są modele (takich jak dane dotyczące zatrudnienia, zaufania konsumentów i produkcji), a także opóźnienia w opracowywaniu danych. Poprzeć należy również szanse jakie wiążą się z rozwojem technologii cyfrowej - np. kontynuacja dalszego postępu w opiece zdrowotnej. Podkreślić należy również rolę technologii cyfrowych w zapewnieniu ciągłość szkoleń i kształcenia, podczas gdy szkoły zostały zamknięte w czasie kryzysu. Ważne jest tutaj likwidowanie przepaści cyfrowej w kontekście dostępności sprzętu i łączności.

Monitorowanie odporności

W komunikacie została przedstawiona propozycja monitorowania odporności, nowego wyznacznika kształtowania polityki UE. Tabele wskaźników odporności mają współtworzyć w ramach wstępnej dyskusji kraje członkowskie i kluczowe zainteresowane strony. Nie dookreślono jak będzie przebiegał dobór „kluczowych zainteresowanych stron” oraz ich roli. W tym kontekście warto wziąć pod uwagę europejskich i krajowych partnerów społecznych.. Zaprezentowano prototypową tabelę wskaźników dotycząca odporności społecznej i gospodarczej odnoszące się do kryzysu związanego z COVID-19 oraz prototypowe tabele wskaźników dotyczące geopolitycznego, ekologicznego i cyfrowego wymiaru odporności - stanowią podsumowanie w zakresie podatności danych obszarów na zagrożenie. Z perspektywy dostępności danych, kierowanych do społeczeństwa, tabele powinny być bardziej szczegółowe. Poza tym na ostateczne wyniki, mogą mieć znaczący wpływ także działania prowadzone przez odpowiednie kraje członkowskie - w tym tarcze finansowe - które stanowią znaczny impuls rozwojowy kierowany do konkretnych obszarów. Dodatkowo w komunikacie wskazuje się, że prognoza strategiczna pozwoli uzyskać dynamiczny i perspektywiczny obraz synergii oraz kompromisów zachodzących między poszczególnymi celami polityki i obszarami polityki UE, co doprowadzi do przyjęcia spójnego podejścia strategicznego. W celu pełnej realizacji tego założenia należy dokonać pogłębionej analizy dotychczasowych instrumentów kontroli, aby w efektywny sposób zarządzać danymi. Kraje członkowskie powinny otrzymać jasne wytyczne w zakresie obowiązkowo przekazywanych danych, aby nie dochodziło do

manipulacji w zakresie ich przekazywania, tym samym powodując, że obraz sytuacji może nie być rzetelny.

Gdańsk, 17 listopada 2020 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Z-ca PRZEWODNICZĄCEGO
KK NSZZ „Solidarność”
(Tadeusz Majchrowski)
Tadeusz Majchrowski